

JUDr. PAVEL BLAŽEK, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne
Čj. **587/2012-OD-SPZ**

Nejvyšší soud ČR
Burešova 20
657 37 Brno

Věc: 1) obv. Ing. M. K.
2) obv. J. K. - stížnost pro porušení zákona

Příloha: kopie vyšetřovacího spisu Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje, územní odbor Praha venkov - západ
ověřená kopie pokynu okresního státního zástupce pro Prahu-západ
úřední záznamy o aktuálním stavu trestního stíhání

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch obviněného Ing. M. K., nar. ... v ..., bytem ..., a ve prospěch obviněné J. K., roz. P., nar. ... v..., bytem ...,

stížnost pro porušení zákona

proti usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha - západ ze dne 25.5.2012 č.j. ZT 153/2012-15, jímž byla podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítnuta stížnost obviněného Ing. M. K., kterou podal prostřednictvím svého obhájce proti usnesení policejního orgánu Služby kriminální policie a vyšetřování, Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, územní odbor Praha venkov - západ ze dne 30.4.2012 č.j. KRPS 38464-82/TČ-2011-011681 o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu, a proti usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha západ ze dne 7.6.2012 č.j. ZT 153/2012-26, jímž byla podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítnuta stížnost obviněné J. K., kterou podala prostřednictvím své obhájkyňe proti usnesení policejního orgánu Služby kriminální policie a vyšetřování, Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, územní odbor Praha venkov - západ ze dne 30.4.2012 č.j. KRPS 38464-82/TČ-2011-011681 o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu.

Usnesením policejního orgánu Služby kriminální policie a vyšetřování, Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, územní odbor Praha venkov - západ (dále jen policejní orgán) ze dne 30.4.2012 č.j. KRPS 38464-82/TČ-2011-011681 bylo podle § 160 odst. 1 trestního řádu zahájeno trestní stíhání proti obviněnému Ing. M. K., a to pro trestný čin poškození věřitele podle ust. § 222 odst. 1 písm.a), odst. 4 písm. a), b) trestního zákoníku, spáchaný formou spolupachatelství podle ust. § 23 trestního zákoníku, a proti obviněné J. K. pro trestný čin poškození věřitele podle ust. § 222 odst.2 písm. a), odst. 4 písm. a), b) trestního zákoníku, spáchaný ve formě spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, kterého se měli podle výrokové části tohoto usnesení dopustit tím, že v úmyslu zkrátit práva Ing. O. K. k vypořádání společného jmění manželů v souvislosti s rozvodem jejich manželství, k němuž došlo nabytím právní moci rozsudku o rozvodu jejich manželství dne 12.3.2009, převedl Ing. M. K. dne 10.3.2008 a 20.3.2008 dosud před manželkou zatajované prostředky náležející do tohoto společného jmění manželů v celkové výši 16.529.595,90 Kč na svoji matku J. K., která je po předchozí dohodě s ním ke škodě Ing. O. K. nabyta na svém účtu u společnosti K. I., a.s., IČ: , se sídlem Česká republika, aby se o nich Ing. O. K. nedověděla a této nevědomosti Ing. M. K. využil při uzavírání smlouvy o úpravě vypořádání vzájemných majetkových vztahů, práva a povinnosti společného bydlení pro dobu po rozvodu mezi Ing. O. K. a Ing. M. K. ze dne 8.12.2008 tak, že před Ing. O. K. tento majetek zatajil, v důsledku čehož jí zůstaly utajeny nároky vůči zaniklému společnému jmění manželů ve výši nejméně 8.000.000,- Kč.

Z obsahu výroku i odůvodnění citovaného usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání je zřejmé, že i přes zjištěný dřívější rodinný poměr obou obviněných a poškozené Ing. O. K. policejní orgán nevyžádal souhlas poškozené Ing. O. K. s trestním stíháním Ing. M. K. a J. K. ve smyslu ustanovení § 163 odst. 1 trestního řádu a ani neuvedl, z jakých důvodů takového souhlasu není k zahájení trestního stíhání třeba, ačkoli podle zákona zahájení trestního stíhání pro trestný čin poškození věřitele podle ust. § 222 tr. zákoníku (do 31.12.2009 trestný čin poškození věřitele podle ust. § 256 tr. zákona) je podle výše citovaného ustanovení možné proti tomu, kdo je ve vztahu k poškozenému osobou, vůči níž by měl poškozený jako svědek právo odeprít výpověď (§ 100 odst. 2 tr. řádu), pouze se souhlasem poškozeného.

Toto rozhodnutí bylo obviněnému Ing. M. K. doručeno dne 10.5.2012 a obviněné J. K. dne 24.5.2012.

Stížnost, kterou v zákonem stanovené lhůtě proti usnesení o zahájení trestního stíhání podal prostřednictvím svého obhájce Ing. M. K. byla usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha-západ ze dne 25.5.2012 sp. zn. ZT 153/2012 jako nedůvodná podle ust. § 148 odst. 1 písm.c) tr. řádu zamítnuta.

Usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha-západ ze dne 7.6.2012 sp. zn. ZT 153/2012 byla jako nedůvodná podle ust. § 148 odst. 1 písm.c) tr. řádu zamítnuta také stížnost obviněné J. K., kterou proti rozhodnutí policejního orgánu ze dne 30.4.2012 č. j. KRPS-38464-82/TČ-2011-011681 o zahájení trestního stíhání včas podala.

Z obsahu vyšetřovacího spisu vyplývá, že před zahájením trestního stíhání obou obviněných poškozená Ing. O. K. dne 29.11.2011 odmítla ve věci podat vysvětlení podle § 158 odst. 5 tr. řádu s tím, že využívá svého zákonného práva ve smyslu § 100 odst. 2 trestního řádu a vypovídat nebude a odmítla rovněž podepsat poučení poškozeného o právech v trestním řízení.

Jak bylo dále z obsahu spisu zjištěno, po prověření stavu věci okresní státní zástupce pro Prahu-západ jako dozorový státní zástupce v přípisu ze dne 23.3.2012 pod sp. zn. 1 ZN

3067/2011 policejnímu orgánu mimo jiné sdělil, že neshledává žádné zvláštní okolnosti, které by bránily v postupu podle § 160 odst. 1 tr. řádu, neboť základní otázky jsou vyřešeny spolehlivě. Současně konstatoval, že pokud se jedná o otázku blízkosti vztahu mezi Ing. M. K. a Ing. O. K. a dalších skutečností ve smyslu § 100 odst. 1, 2 trestního řádu, je třeba vycházet z toho, že manželství bylo rozvedeno již před delší dobou, navíc po trvalém rozvratu všech jeho funkcí a též vzhledem k naprostému citovému odcizení s tím, že užití ustanovení § 100 odst. 1, 2 trestního řádu posoudil jako nesmyslné a neodůvodněné vzhledem k podkladům ve spise založeným s tím, že Ing. O. K. má povinnost svědčit jako každý jiný a podléhá naprosto stejným sankcím pořádkovou pokutou počínaje až po případné dovození trestní odpovědnosti, pokud by bezdůvodně nevyprávěním zamlčela jako svědek skutečnosti důležité pro rozhodnutí v trestním řízení (viz koncept vyšetřovacího spisu a ověřená kopie, přiložená v příloze ke stížnosti pro porušení zákona).

Policejní orgán se tímto právním názorem dozorového státního zástupce na procesní postavení poškozené Ing. O. K. a jejího vztahu k obviněným při vydání usnesení o zahájení trestního stíhání řídil a z tohoto důvodu se dále nezabýval otázkou případné aplikace institutu souhlasu poškozeného s trestním stíháním podle § 163 trestního řádu na posuzovaný případ.

Podle § 2 odst. 1 trestního řádu nikdo nemůže být stíhán jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví tento zákon.

Podle § 2 odst. 5 trestního řádu orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu. V přípravném řízení orgány činné v trestním řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejné pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede.

Podle § 2 odst. 6 trestního řádu orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Podle § 100 odst. 2 trestního řádu je svědek oprávněn odepřít vypovídat, jestliže by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pocíťoval jako újmu vlastní.

Ve smyslu § 163 odst. 1 trestního řádu trestní stíhání pro trestný čin poškození věřitele podle § 222 trestního zákoníku (do 31.12.2009 trestný čin poškozování věřitele podle § 256 tr. zákona) proti tomu, kdo je ve vztahu k poškozenému osobou, vůči níž by měl poškozený jako svědek právo odepřít výpověď (§ 100 odst. 2 trestního řádu), lze zahájit a v již zahájeném trestním stíhání pokračovat pouze se souhlasem poškozeného.

Podle § 146 odst. 2 písm. a) trestního řádu platí, jestliže lhůta k podání stížnosti již všem oprávněným osobám uplynula a stížností nebylo vyhověno orgánem, proti jehož usnesení stížnost směřuje, předloží věc policejní orgán státnímu zástupci, který vykonává nad přípravným řízením dozor, a jde-li o stížnost proti usnesení, k němuž tento státní zástupce dal souhlas nebo pokyn, jeho prostřednictvím nadřízenému státnímu zástupci.

Podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu nadřízený orgán zamítne stížnost, není-li důvodná.

Podle ust. § 11 odst. 1 písm. i) trestního řádu trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, je-li trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět.

Po seznámení s obsahem vyšetřovacího spisu jsem zjistil, že těmito ustanoveními trestního řádu se jak policejní orgán, tak dozorový státní zástupce Okresního státního zastupitelství Praha-západ důsledně neřídili. V rámci dozoru nad zákonností přípravného řízení trestního okresní státní zástupce po prověře spisového materiálu ve svém přípisu ze dne 23.3.2012 zaujal právní názor, který zásadně ovlivnil postup policejního orgánu při vydání usnesení o zahájení trestního stíhání v posuzované věci, přičemž přes tuto skutečnost dozorový státní zástupce následně sám rozhodl o stížnosti, jakožto opravném prostředku, podaném obviněnými Ing. M. K. a J. K. proti usnesení o zahájení trestního stíhání, jehož vydání, jak bylo naznačeno již shora, bylo ovlivněno předem vysloveným závazným právním názorem okresního státního zástupce.

Pokud se jedná o právní stanovisko samotného dozorového státního zástupce na vztah obviněných a poškozené a z toho vyplývající řešení otázky uplatnění institutů podle ustanovení § 100 odst. 2 trestního řádu a § 163 trestního řádu, nepřihlédl státní zástupce zejména ke skutečnosti, že sice již bylo manželství obviněného Ing. M. K. a poškozené Ing. O. K. rozvedeno, avšak z tohoto manželství se jim narodily dvě děti, a to Z. K., nar. ..., a I. K., nar. ..., jejichž výchova a výživa byla upravena společnou dohodou bývalých manželů. V důsledku pokynu dozorového státního zástupce tak nebyla policejním orgánem věnována náležitá pozornost skutkovému stavu věci a z něho plynoucímu procesnímu postavení poškozené Ing. O. K. a jejímu vztahu k obviněným. Pokud je poškozená Ing. O. K. bývalou manželkou obviněného Ing. M. K. a bývalou snachou obviněné J. K., přičemž z uvedeného manželství se narodily dvě děti, z nichž jedno je navíc dosud nezletilé, poškozená Ing. O. K. by mohla a měla mít s ohledem na vztah k oběma obviněným a zejména s ohledem na společný zájem o další osud svých dětí nejen právo odepřít výpověď jako svědkyně podle § 100 odst. 2 trestního řádu, ale rovněž právo disponovat trestním řízením ve smyslu § 163 odst. 1 trestního řádu, tj. vyslovit pro orgány činné v trestním řízení závazný souhlas nebo nesouhlas s trestním stíháním obou obviněných.

Ve vztahu k dané věci a právnímu posouzení skutkových okolností případu ve vztahu k procesnímu postavení poškozené Ing. O. K. jako osoby s právem odepřít výpověď podle § 100 odst. 2 trestního řádu a s tím souvisejícím právem ve smyslu § 163 odst. 1 trestního řádu lze poukázat na judikát Nejvyššího soudu ČR pod sp. zn. 4 Tz 68/98 k dané problematice, z něhož mimo jiné vyplývá, že u jiných osob v poměru rodinném nebo obdobném (§ 100 odst. 2 tr. ř.) musí být orgány činnými v trestním řízení posuzován zvlášť bedlivě konkrétní příbuzenský nebo jiný obdobný vztah mezi obviněným a poškozeným, jakož i otázka, do jaké míry újmu obviněného, způsobenou jeho trestním stíháním, by právem pociťovala poškozená jako újmu vlastní. Přitom mezi osoby blízké ve smyslu § 100 odst. 2 tr. ř. lze řadit i snoubence, přičemž tento vztah ovšem musí být objektivně prokázán, důvodnost pociťované újmy opřena o objektivní skutečnosti a zpravidla nepostačí pouhé prohlášení jedné osoby tohoto vztahu. Ve svém rozhodnutí pod sp. zn. 4 To 52/85 Nejvyšší soud ČSR prezentoval názor, že jestliže obviněný žil se svědkyní jako druh a má s ní společné děti, může být podle okolností osobou, která je se svědkyní v poměru obdobném rodinnému poměru, jejíž újmu svědkyně právem pociťuje jako újmu vlastní, i když už s ní obviněný jako druh nežije. V takovém případě má svědkyně právo odepřít výpověď podle § 100 odst. 2 tr. ř.

Vzhledem ke shora uvedeným ustanovením trestního řádu a s přihlédnutím k výše citované judikatuře Nejvyššího soudu lze uzavřít, že přestože byly provedeným dokazováním zjištěny skutečnosti podstatné pro posouzení postavení poškozené Ing. O. K. jako osoby, která má s ohledem na společné děti z dřívějšího manželství vztah k obviněným jako osoba

v poměru obdobném rodinnému poměru ve smyslu § 100 odst. 2 trestního řádu, jejíž souhlas podmiňuje podle § 163 ods. 1 trestního řádu zahájení trestního stíhání obviněných (otce jejich dvou dětí a jejich babičku z otcovy strany), dozorový státní zástupce k této skutečnosti dostatečně nepřihlédl, nevyhodnotil provedené důkazy podle zásad stanovených v ustanovení § 2 odst. 6 trestního řádu a nevzal v úvahu ani související judikaturu. Přitom svým závazným stanoviskem v rámci výkonu dozoru nad zákonností přípravného řízení ovlivnil další postup policejního orgánu, jehož výsledkem bylo vydání usnesení o zahájení trestního stíhání proti oběma obviněným bez souhlasu poškozené jako podmínky pro konání tohoto trestního stíhání.

K dalšímu porušení zákona pak došlo podle mého názoru následně v rámci řízení o stížnosti obviněných proti usnesení o zahájení trestního stíhání, kdy dozorový státní zástupce sám rozhodl o stížnosti obou obviněných proti takto vydanému usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání, aniž by za situace, kdy okresní státní zástupce téhož státního zastupitelství svým pokynem a v něm obsaženým právním názorem zavázal policejní orgán k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání obviněných, respektoval ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) trestního řádu, podle kterého byl za dané procesní situace příslušný k rozhodnutí o stížnosti obviněných státní zástupce nadřízeného státního zastupitelství, tedy státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze.

Závěr o tom, že postupem dozorového státního zástupce a zejména jeho rozhodnutím o zamítnutí stížností obviněných proti usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání byl porušen zákon, lze opírat rovněž o judikaturu Nejvyššího soudu ČR – viz rozsudek ze dne 25.8.2009 pod sp. zn. 4 Tz 46/2009, z něhož je zřejmé, že vyslovení právního názoru státního zástupce ve vztahu k dalšímu postupu policejního orgánu je důvodem jeho následného vyloučení z rozhodování o stížnosti, pokud dozorující státní zástupce v odůvodnění usnesení, jímž ke stížnosti poškozeného zrušil usnesení policejního orgánu o odložení věci učiněné podle § 159a odst. 1 tr. ř. a přikázal mu, aby o věci znovu jednal a rozhodl, výslovně uvedl, že „jediným možným a správným postupem v předmětné věci je zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř.“. S ohledem na povahu výroku tohoto usnesení a obsah jeho odůvodnění se totiž nepochybně jedná o pokyn vydaný policejnímu orgánu k zahájení trestního stíhání podezřelé osoby. I když tento pokyn byl obsažen jen v odůvodnění usnesení a nebyl výslovně označen jako pokyn například ve smyslu § 174 odst. 2 písm. a), písm. d) tr. ř., jde o takový pokyn, jaký předpokládá i ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř., takže o stížnosti podané proti usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání vydanému z podnětu uvedeného pokynu nemůže rozhodnout dozorující státní zástupce, nýbrž jemu nadřízený státní zástupce. Z aktuální judikatury lze pak poukázat také na rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.1.2012 sp. zn. 7 Tz 5/2012, jímž byla řešena obdobná problematika posuzování dokumentu se stanoviskem státního zástupce nikoli podle formy, ale podle obsahu. Vzhledem k tomu, že jak v případě, kterým se zabýval shora zmíněný judikát, tak v nyní posuzovaném případě je pro řešení věci zásadní otázkou posuzování přípisu s právními názory státního zástupce nikoli podle formy, ale podle obsahu, je možné závěry, které Nejvyšší soud ČR učinil ohledně pokynu státního zastupitelství vydaného vyšším státním zastupitelstvím v rámci dohledu podle § 12d zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, ve vztahu k nižšímu státnímu zastupitelství, přiměřeně vztáhnout rovněž na procesní situaci, kdy se jedná o pokyn státního zástupce vydaný v rámci dozoru podle § 174 trestního řádu ve vztahu k policejnímu orgánu, neboť cílem obou institutů je možnost prosazení právního názoru, který je pro adresáta pokynu závazný.

S ohledem na citovaná ustanovení trestního řádu a na ně navazující judikaturu lze uzavřít, že dozorový státní zástupce uplatněním svých oprávnění při výkonu dozoru nad zákonností přípravného řízení trestního fakticky zasáhl do průběhu řízení před zahájením

restního stíhání a zásadně ovlivnil postup policejního orgánu spočívající ve vydání usnesení policejního orgánu o zahájení restního stíhání obou obviněných. Ačkoli jeho přípis ze dne 23.3.2012 sp. zn. 1 ZN 3067/2011, jehož obsahem je závazný právní názor na posouzení procesního postavení poškozené Ing. O. K. a jejích práv, nebyl formálně výslovně označen jako pokyn státního zástupce podle § 174 restního řádu, je zjevné, že se ve vztahu k dalšímu postupu policejního orgánu fakticky o závazný pokyn jednalo, neboť smyslem přípisu státního zástupce bylo řešením sporné otázky postavení poškozené usměrnit postup policejního orgánu k řádnému a rychlému postupu v přípravném řízení restním, přičemž současně tímto krokem dozorový státní zástupce jako subjekt odpovědný za přípravné řízení prosadil svůj právní názor na případ. Pro tento závěr svědčí i způsob, jakým policejní orgán nakládal administrativně s již zmíněným přípisem dozorového státního zástupce ze dne 23.3.2012, kdy uvedený dokument byl založen do konceptu vyšetřovacího spisu a v obsahu daného spisu označen policejním orgánem pod bodem č. 29 jako „pokyn SZ“.

Ačkoli mám osobně i pochybnosti o právní kvalifikaci skutku popsaného v usnesení o zahájení restního stíhání, především s ohledem na zjištěná procesní pochybení orgánů činných v restním řízení **navrhuji**, aby Nejvyšší soud České republiky:

1. podle § 268 odst. 2 restního řádu vyslovil, že usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha západ ze dne 25.5.2012 sp. zn. ZT 153/2012 a usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha západ ze dne 7.6.2012 sp. zn. ZT 153/2012 jakož i v řízení, které vydání těchto rozhodnutí předcházelo, byl porušen zákon v neprospěch obviněných Ing. M. K. a J. K., a to v ustanovení § 2 odst. 1, § 2 odst. 5, odst. 6, § 100 odst. 2, § 163 odst. 1 tr. řádu, § 11 odst. 1 písm.i) tr. řádu a v ust. § 146 odst. 2 písm. a) a § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu;
2. podle § 269 odst. 2 tr. řádu napadená usnesení zrušil, případně zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud s ohledem na důvod zrušení pozbyla podkladu, a
3. dále postupoval podle ustanovení § 270 odst. 1 restního řádu a přikázal státnímu zástupci Krajského státního zastupitelství v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [5Tz 94/2012](#)